СТАНОВИЩЕ

за конкурс за заемане на академичната длъжност професор

Област 4 Природни науки математика и информатика
Професионално направление 4.6 Информатика и компютърни науки
Научна специалност Информатика
Отворена наука и иновации в дигиталното културно наследство

Кандидат доц. д-р Милена Петрова Добрева

проф. д-р Елиза Петрова Стефанова, член на научното жури

След преглед на всички материали по конкурса и при индивидуална оценка на научните, научно-приложните и академичните резултати давам положително становище и предлагам доц. д-р Милена Петрова Добрева да бъде избрана на академичната длъжност „професор“. Представената продукция изгражда последователен профил в пресечната област на информатиката, отворената наука, цифровите инфраструктури и дигиталното културно наследство. Кандидатът изпълнява нормативните и допълнителните изисквания на ИМИ–БАН, а качествената оценка показва разпознаваеми приноси, международна видимост и потенциал за развитие на направлението.

1. Основание и обхват

Конкурсът е за нуждите на секция „Софтуерни технологии и информационни системи“ на Института по математика и информатика при БАН, обявен в Държавен вестник, бр. 63 от 10 юли 2026 г. Единствен кандидат е доц. д-р Милена Петрова Добрева. Научното жури е определено със Заповед № 87 от 8 септември 2026 г. на директора на ИМИ–БАН.

Становището е съобразено със Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и Правилника на ИМИ–БАН. Анализирани са заявлението и административните документи, дипломите и удостоверенията, автобиографията, списъците и пълните текстове на 18-те публикации за конкурса, резюметата, справката за оригиналните научни приноси, таблиците за минималните изисквания, списъкът на цитиранията, доказателствата за проекти, учебници и учебни помагала, декларациите за авторство и достоверност, както и всички приложени нормативни актове.

2. Данни за кандидата и допустимост

Милена Петрова Добрева е магистър по информатика от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и доктор по информатика. Дисертационният ѝ труд е върху моделирането на вариантността в старобългарски текстове; представените удостоверителни документи потвърждават присъждането на научната степен през 1999 г. През 2001 г. тя придобива научното звание „старши научен сътрудник II степен“ по информатика. Служебната бележка на ИМИ–БАН удостоверява работа на пълно работно време като доцент от 22 юни 2001 г. до 26 ноември 2009 г., общо седем години и два месеца. Така са изпълнени предпоставките за образование, научна степен и академичен стаж.

Професионалният път включва ИМИ–БАН, University of Strathclyde, University College London Qatar, University of Malta, Софийския университет и GATE Institute. Към представената автобиография кандидатът съчетава работа в ИМИ–БАН и преподавателска позиция в University

of Strathclyde. Натрупаният опит обхваща изследвания, управление на научни звена и програми, преподаване, ръководство и участие в международни консорциуми.

3. Изпълнение на количествените изисквания

Представената справка отчита следните точки. Сравнението е по групи, тъй като изпълнението на общ сбор не може да компенсира недостиг в отделна задължителна група.

Група показатели	Минимум	Кандидат	Разлика
А докторска дисертация	50	50	0
Б хабилитационен труд или равностойни публикации	100	130	30
Г публикации извън хабилитационния труд	220	248	28
Д цитирания	140	282	142
Е академични и приложни дейности	150	550	400
Общо за ориентация	660	1260	600

Всички групи са изпълнени самостоятелно. Представеният списък включва 18 публикации от 2010–2026 г.; таблицата идентифицира не по-малко от 12 публикации с импакт фактор или SJR, с което е покрито допълнителното изискване на ИМИ–БАН. Тъй като всички публикации за конкурса са след хабилитацията от 2001 г., изпълнено е и изискването за новост спрямо предходната процедура. Към материалите са приложени декларации, че трудовете не повтарят използвани в предходни процедури резултати и че представените данни са достоверни. В предоставения комплект не установих индикации за плагиатство или недостоверност; настоящата констатация е оценка на документите и не замества специализирана техническа проверка.

4. Научна продукция и основни приноси

Конкурсната продукция съдържа осем статии в научни списания, девет доклада в международни конференции и една глава от книга. Трудовете образуват обща изследователска линия: как цифровото културно съдържание да бъде обработвано, откривано, интерпретирано, повторно използвано и отваряно към различни общности. Приносите могат да се обособят в пет свързани направления.

4.1. Компютърни методи за обработка и достъп

Публикациите по автоматична категоризация, търсене в исторически документи и корекция на OCR грешки съдържат най-прекия компютърно-научен компонент. Разработени са подходи с вълнови признаци и методи за машинно обучение, концепция за комбинирано търсене DuoSearch и набори от данни за пост-OCR корекция на български исторически текстове. Отчетено е подобрение спрямо предходни резултати върху използвания набор от ICDAR 2019, а

публикуването на данни и код подкрепя възпроизводимостта и повторната употреба. Приносът е приложим към езикови технологии, информационно извличане и цифрови архиви.

4.2. Потребителски модели и оценяване

Втората линия включва емпирични изследвания на потребители, проследяване на погледа, сценарии и случаи на употреба. Изследванията около Europeana и DiSCmap свързват интерфейсното проектиране с реални информационни практики и институционални приоритети. Особено ценна е комбинацията от качествени и количествени данни и участието на различни групи потребители. Тези трудове имат трайно значение за ориентиран към човека дизайн на научни и културни информационни системи.

4.3. Данни инфраструктури и семантична свързаност

Изследванията върху пространства от данни, Wikidata и подхода Collections as Data предлагат методически рамки за превръщане на колекции в изчислимо и повторно използваемо съдържание. Систематичният преглед за Wikidata в сектора GLAM и контролните списъци за готовност на колекциите имат практическа стойност за институции, които планират отворени и оперативно съвместими услуги. Тук приносът е предимно архитектурен, методологичен и организационен, а не във всеки случай алгоритмичен.

4.4. Отворена наука гражданско участие и съвместно създаване

Работите за гражданска наука, участие на потребителите и отворено повторно използване разглеждат механизмите, чрез които културните институции могат да включват общности в създаването и проверката на знания. Предложените модели са релевантни към отворената наука и към устойчивото управление на цифрови ресурси. Силата на тази група е в интегрирането на технологична, институционална и обществена перспектива.

4.5. Образование и изграждане на капацитет

Публикациите за образование по дигитална курация, връзката между цифрови библиотеки и електронно обучение, Collections as Data и използването на дигитално наследство в училищното обучение по компютърни науки пренасят изследователските резултати в учебна среда. Последната линия е навременна и има потенциал за разработване на задачи с реални данни, но част от новите предложения са програмни и концептуални; въздействието им върху ученето следва да бъде подкрепено с по-мащабни сравнителни изследвания.

5 Въздействие академична и проектна дейност

За конкурса са представени 47 независими цитирания, отчетени в Scopus, които формират 282 точки. Цитиранията показват приемственост на въздействието от по-ранните изследвания на цифрови библиотеки и потребители до по-новите трудове за отворени данни и културно наследство. Профилът е разпознаваем международно, макар че въздействието е концентрирано в част от публикациите и количеството цитирания следва да се тълкува в контекста на интердисциплинарната област.

Документите удостоверяват участие и ръководни роли в национални и европейски проекти, включително дейности по цифровизация, инфраструктури, гражданска наука, умения и иновационни лаборатории. Автобиографията показва работа с широки международни мрежи и участие в управленски и редакционни органи. Кандидатът има значителен преподавателски опит, участие в разработване на програми и учебно съдържание, както и пет училищни учебника и четири помагала за учители. Тези дейности подкрепят способността ѝ да развива научна школа и да свързва фундаментални, приложни и образователни задачи. Данни за научно ръководство са

описани в автобиографията, но не са заявени като отделни точки в минималните показатели и затова не ги използвам като решаващо количествено основание.

6. Критична оценка

Основните силни страни са устойчивата тематична линия, международният опит, съчетаването на компютърни методи с потребителски и институционален анализ, работата с отворени данни и инфраструктури и доказаната способност за изграждане на партньорства. Новите публикации от 2022–2026 г. показват активност и добра връзка с темата на конкурса. Профилът е особено подходящ за позициониране на ИМИ–БАН в европейските инициативи за данни и културно наследство.

Ограниченията са в три посоки. Първо, значителна част от публикациите са колективни, включително трудове с много автори; индивидуалният принос се установява предимно чрез авторската справка, макар тя да описва убедително концептуални, методически и организационни роли. Второ, портфолиото е интердисциплинарно и техническата дълбочина не е еднаква във всички трудове: част са по-близо до информационните науки, политиките и дигиталните хуманитарни науки. Това не е несъответствие с обявената специалност, но трябва да бъде отчетено при сравнение с чисто алгоритмични профили. Трето, някои от най-новите образователни и инфраструктурни предложения все още нямат продължителна емпирична оценка. Тези ограничения не променят общия положителен извод, тъй като конкурсът е формулиран именно около отворената наука и иновациите в дигиталното културно наследство, а кандидатът демонстрира необходимата интегративна компетентност.

7. Заключение и предложение

Въз основа на цялостната оценка приемам, че доц. д-р Милена Петрова Добрева отговаря на законовите изисквания, на правилата на БАН и ИМИ–БАН и на научния профил на конкурса. Научната ѝ продукция съдържа оригинални и приложими резултати, има международна видимост и е подкрепена от съществен проектен, преподавателски и организационен опит. Количествените показатели са изпълнени по всички групи, а качествените достойнства надхвърлят формалното покриване на минималните прагове.

Поради изложеното давам ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и предлагам на Научното жури да препоръча на Научния съвет на ИМИ–БАН да избере доц. д-р Милена Петрова Добрева на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 4.6 „Информатика и компютърни науки“, научна специалност „Информатика“ — „Отворена наука и иновации в дигиталното културно наследство“.

1 ноември 2026 г.
София

проф. д-р Елиза Стефанова